

Het Kruse/Flentrop-orgel van de Ruïnekerk te Bergen NH

Het orgel van de Ruïnekerk te Bergen NH

Het huidige orgel is afkomstig uit de Hervormde Kerk van Koog a/d Zaan en werd in 1886 gebouwd door de Leeuwarder orgelbouwer Johan Frederik Kruse (1848-1907) als éénmanuallig balustrade-orgel met zijkantbespeling. In 1913 werd dit instrument door de Kerkvoogdij van de Hervormde Gemeente van Bergen aangekocht ter vervanging van het kleine in 1739 door A.A. Hinsz gebouwde orgel (afkomstig uit de Lutherse Kerk te Deventer) dat zich sinds 1854 in de kerk bevond. De overplaatsing werd uitgevoerd door orgelmaker H.W. Flentrop uit Zaandam, die het instrument bij die gelegenheid vergrootte met een tweede klavier, voorzien van vier registers.

De grote restauratie en uitbreiding van de Ruïnekerk die tussen 1955 en 1961 plaatsvond had een aanzienlijke verbetering van de akoestische situatie tot gevolg, waardoor het wenselijk werd om ook het orgel meer allure te geven. Op 18 april 1956 werd daartoe een contract gesloten met orgelbouwer D.A. Flentrop te Zaandam. Gebruikmakend van de oude balustrade, orgelkas, windlade en pijpwerk uit 1886 vervaardigde deze tussen 1956 en 1960 een tweemanuallig orgel met mechanische tractuur en 15 registers verdeeld over Hoofdwerk, Rugwerk en Pedaal.

De oude orgelkas werd op een onderbouw geplaatst waarin de nieuwe speeltafel, tractuur en windvoorziening een plaats kregen. Voor het Rugwerk en Pedaal werden nieuwe windladen en kassen gemaakt, in stijl aansluitend bij het oude orgel. De orgelbalustrade werd gerestaureerd, vergroot en verplaatst naar de nieuwe aan de kerk toegevoegde travee, waardoor het orgel weer tegen de westmuur kon worden opgesteld. Organist Piet Kee trad op als adviseur namens de Kerkvoogdij.

In 1984-85 vonden twee dispositiewijzigingen plaats; de Dulciaan 4' (Rugwerk) werd vergroot tot een 8'-register en de Quintadena 8' (Pedaal) werd vervangen door een houten Open Fluit 8'. In 1994 werd door Flentrop Orgelbouw BV een algehele herintonatie aan het instrument uitgevoerd. In 2010 werd het instrument door dezelfde firma geheel schoongemaakt en gereviseerd. Bij die gelegenheid werd de Quint 1 1/3' (Rugwerk) vergroot tot een Quint 2 2/3'.

De huidige dispositie is als volgt:

Hoofdwerk (II)

1. Prestant* 8'
2. Holpijp* 8'
3. Octaaf* 4'
4. Fluit* 4'
5. Octaaf* 2'
6. Mixtuur IV-VI
7. Sesquialtera II (vanaf g⁰)
8. Trompet 8'

Rugwerk (I)

9. Roerfluit* 8'
10. Prestant 4'
11. Quint 2 2/3'
12. Vlakfluit* 2'
13. Dulciaan 8'

Pedaal (P)

14. Subbas* 16'
15. Fluit 8'
- Klavieromvang: C-f''
- Pedaalomvang: C-f
- Koppelingen: I-II, P-I, P-II

*registers met oud pijpwerk (hoofdzakelijk uit 1886)